

ár, og soleiðis fall uppskotið burtur.

Javnaðarflokkurin dróg heima-stýrislinuna. Í vónini um, at heima-stýrislógin fór at gera tað møgulegt at stílna tjóðskaparstríðið, gekk flokkurin heilt og fult inn fyrri hesi lóg.

Heimastýrislógin loysti teir tjóðskaparspurningarnar, og hon gjordi tað møgulegt at stílna ella at greiða tjóðskaparspurningin út í æsir, bert tann føroyski fólkviljin vildi tað. Hetta var eitt stórt stig framá.

HEIMASTÝRISLÓGIN — TAD GENERELLA FRÆLSIÐ

Men enn er tjóðskaparspurningurin, ella rettari sagt, spurningurin um meira sjálfstýri, dominerandi í føroyskum politikki, so enn hevur javnaðarflokkurin ikki nátt tí máli, sum hann setti sær í 1928, og sum hann longu tá á sum treytin fyrri eini sterkari arbeðararorslu, nevniliga at fáa stílnað tann tjóðskaparlaga spurningin. Bert tað eru vit komnir longur enn í 1928, at vit nú hava fingið heimastýrislógina, sum ger tað møgulegt at greiða tjóðskaparspurningin uttan nakað trýst.

HVUSSU GÓÐAR MÓGULEIKAR FLOKKURIN KUNDI HAVT

Tað er ein royndur lutur, at nógvir føroyskir veljarar, sum annars — um onki sjálfstýri var at stríðast um — høvdu greitt atkvøðu fyrri javnaðarflokkinum, nú í staðin greiða atkvøðu fyrri borgarliga flokkunum og tjóðveldisflokkinum, av tí at hesir flokkar eisini nýta tjóðskaparorð um seg. Men harafturimóti hevur javnaðarflokkurin ikki vunnið nógvar atkvøður, sum annars — um onki sjálfstýri var at stríðast um — høvdu verið borgarligir. Tær atkvøðurnar fara til sambandsflokin. (Sammet við veljarakanningina hjá Meginfelag Føroyskra Studenta!)

Sostatt er tað lætt at siggja, hvat hetta stríðið um meira sjálfstýri, sum staðið hevur á undir heimastýrislógini, hevur gingið harðast út yvir — ta føroysku arbeðarafjöldina; og tað hevur verið til størsta gagn fyrst tann borgarliga politikkinn.

ARBEÐARAPOLITIKKURIN, MEÐAN STRÍÐIÐ UM MEIRA SJÁLSTÝRI HEVUR STAÐIÐ Á

Úrslitini, vit hava av einum arbeðarapolitikki, meðan hetta stríðið um meira sjálfstýri hevur staðið á, eru tí ikki stór. Ja, vit eru langt afturúr í mun til í Danmark, bæði hvat ið viðvíkur skattapolitikk, vinnulivs- og handilspolitikki og sosialpolitikki arbeðararorslunnar.

Skatturin á láginntøkum í Føroyum er størri enn í Danmark, meðan tað háinntøkum viðvíkjandi er óvugt. Harafturat kemur nú nýggj skattalóg við kelduskatti skjótt í gildi í Danmark — framd av tí sosialistiska meirlutunum.

Hvat ið viðvíkur tamarhaldi og eftirliti almenningsins á vinnulivi og handli stendur føroyska arbeðarafjöldin somuleiðis aftan fyrri hina dansku. Soleiðis er eisini við málum sum sjúkrakassaskipanini og øðrum sosialum málum.

VIT HAVA IKKI NÁTT MÁLINUM

Í áðan av, at stríðið um meira sjálfstýri her á landi hevur spjatt arbeðararorsluna og harvið gingið út yvir arbeðarafjöldina og hevur verið til størsta gagn fyrri tann borgarliga politikkinn, mega vit framvegis stremba fram móti málinum, ið flokkurin setti sær í 1928, nevniliga at virka til, at spurningurin um meira sjálfstýri ikki kemur at standa so frammalaga og at verða so dominerandi í føroyskum politikki í framtíðini.

Vit eru tað unga, tað komandi ættarliðið, og tað fara at verða vit, ið koma at taka eftir, tá teir gomlu sleppa. Tað er kanska tí, at vit ungu javnaðarmenn hava eina serliga kenslu yvir fyrri spurninginum: framtíðar sosialisman í Føroyum.

LEIÐIN FRAMEFTIR

Ungir javnaðarmenn aftan á at hava sligið fast, hvussu nógv hetta stríðið um meira sjálfstýri spjaðir arbeðararorsluna og harvið gongur út yvir arbeðarafjöldina — taka út frá einum sosialistiskum sjónarmiði tað stóðu, at vit vilja stríðast fyrri at beina burtur hesa spjaðing í arbeðararorsluni og vit siggja fram móti tí degi, tá allar sosialdemokratiskir kreftir í landinum skulu kunna fylkjast um javnaðarflokkinn.

Í hesum sambandi kemur sjálfandi ivi um, hvussu bráðliga vit her skulu fara til verka. Sjálfandi má flokkur okkara ongantíð fara so vitt á hesum okinum, at hetta á nákran hátt kemur at niva arbeðarar- og fiskimannafjöldina. Í áðan av hesum, hevur flokkurin í stevnuskránni tikið tað stóðu, at hann í lutuni er fyrri rikisfelagskapinum, av tí at hann ikki heldur tað vera ráðiligt og samtiðis sosialistiskt nú beinan vegin in at loyst frá Danmark og harvið mist rættindini í Grønlandi, sum vit nú hava sambært rikisfelagsskapin. Hetta hevði kunnað komið at gingið út yvir teir føroysku fiskimenninar, hvørs talsmenn vit eru.

Agitation okkara viðvíkjandi spurninginum um meira sjálfstýri eigur í gerandislivinum at vera motiverað út frá einum sosialistiskum sjónarmiði. Eru vit ov aggressivir viðvíkjandi hesum spurninginum, eru vit við til at gera henda spurningin dominerandi í føroyskum politikki, og tað at hesin spurningur hevur verið dominerandi í føroyskum politikki hevur jú gingið hart út yvir føroysku arbeðarafjöldina, so sum vit júst hava sligið fast.

Í dagliga livinum kenna vit, hvussu fólk vanligu meta um spurningin um meira sjálfstýri. Summi siggja lætt upp á spurningin og greiða atkvøðu fyrri tjóðveldisflokkinum til tess at umboða tankar teirra í teori, og siga, at tað onki argument er móti tjóðveldisflokkinum, at liviføturin fór at verða niðurskorin, um flokkurin framtíðin seinari sínar. Treytin fyrri, at hann framtíðin fær, var nevniliga, at hetta ikki hendi.

Hinvegin eru tað fólk, ið siggja meira dapurt upp á

spurningin, og lata atkvøðu teirra fara til teir meira moderatu sjálfstýrisflokkarnar ella sambandsflokkinn.

Henda ójavana sinnisstøða, hevur, og fer sjálfandi eisini í framtíðini, at ávirka viðgerðina innan flokk okkara av tjóðskaparstöðuni út frá einum sosialistiskum sjónarmiði. Her mugu vit kortini altið halda okkum til veruleikarnar um okkara figgarliga grundarlag til stórra sjálfstýrisetlanir.

DANIR SKULU GJALDA MEÐAN ARBEÐARAFJÖLDIN SKAL VALDA?

Einstakar røddir innan tjóðveldisflokkinn hava serliga til hetta valið styðjað seg til pástandin um, at Føroyar, fyrribils aftan á loysing ella eitt stórt sjálfstýristig, vilja fáa figgarligan stuðul uttanifr. Vist hevur verið á grein í eini samtykt Sameindu Tjóða viðvíkjandi figgarligum studningsveitanum til lond, ið ikki hava fingið sjálfvæði. Men hetta er kanska meint við gamlar koloniar og harvið tilfaturskomin lond, og kunnu Føroyar roknast fyrri eitt tilfikt land?

Tá alt kemur til alt, ynskja flestallir føroyingar, at vit kunnu klára okkum sjálvar, so tað síðsta vit skuldu gjørt, var at avvist og vraka sliksom tilbøðum. Men eyðseð er, at tær røddir, ið hava styðjað seg til henda pástand, eru greiðar yvir, at tær, ið hvussu so er tey fyrstu árin, bert kunnu nýta pástand teirra í teori, og hevur hetta eisini ávirkað umdómið av hesum pástandi teirra milum andstöðumenn.

Sum tann flokkur, ið byggir á realitetir viðvíkjandi sjálfstýrisætlanum, heldur javnaðarflokkurin tað ikki verða ráðiligt, at vit skulu fara til skips, og ikki fara at hugsa um proviant, fyrr enn vit eru komnir á fiskileið. Skylda bæði tjóðveldismanna og okkara má tí vera, at vit vita meira greiðt besked, tá talan er um at avvista ella føra fram slikar pástandir.

Tað eru ógvuliga mæls begreibrir viðvíkjandi øllum sjálfstýris- og vjvirktaetlanum ið framleiða hava verið. Tað hevði ívavlest bót munandi um politiska veðurlagið í Føroyum, um vit finga at vita veruleikarnar um figgarliga grundarlag okkara fyrri einum stórra sjálfstýristigi, og harundir eisini greið besked viðvíkjandi figgarligum stuðulsveitanum uttanifr fyrribils aftan á eitt tilfikt stig.

Ein kundi hugsa sær eina slika kanning gjorda av einari nevnd við nokulunda sama autoariteti sum búskaparráðið. Onki er at ivast í, at tað vildi verið uppfrikkandi fyrri politiska veðurlagið at fingið eina autoriseraða frágreiðing um okkara figgarliga grundarlag til eitt stórra sjálfstýristig.

Her hevði javnaðarflokkurin havt alt at vunnið og onki at tapt.

Hevði greinin elvt til viðgerð innan flokkinn av tjóðskaparstöðuni út frá einum sosialistiskum sjónarmiði, bygda á álit og ábyrgd fyrri flokkinum, hevur her uppfyllt endamálið sitt.

Úr sosialistiska skaldaheiminum

Sogan Rakul er skrivað av Rasmus Rasmussen, sála. Rasmus Rasmussen sat eina tíð sum tingmaður sjálfstýrisflokksins á tingi; men Rasmus var sosialistur, og kemur hetta serliga greitt fram í søgu hansara Rakul.

Rasmus var ein moderatur sjálfstýrismaður; men hann sá tann tjóðskaparlaga spurningin út frá einum sosialistiskum sjónarmiði, og hann tosaði heitt fyrri sosialistiskari sameining.

Í søguni Rakul letur Rasmus okkum siggja bert eitt litið brot úr stóðuni hjá arbeðarafjöldini innan kapitalistiska samfelagið.

RAKUL

I.

Sólin sendi sínar hitandi geislar niður yvir fiskastøðini, har nú klippiskur lá útbreiddur og tornaði, so snjóhvitur av smám saltinum. Luftin var ov mett av hitanum, og tá ið einki lot vildi røra hana, hekk hon darrandi yvir jørðina. — Alt livandi lysti at hvíla; bara ein hundahvolpur stóð og glepsaði at einari høn, sum lá og skavaði í einum oskudunga; men tá ið hann sá, at hon var so ágrýttin, at hon ikki gáði hansara talu, fór hann eisini at leggja seg í hesa heitu oskuna, og eitt langt letigeisp boðaði frá, at honum dámdi leguana væl.

Tað var langt síðani, at keypmaðurin var farin heim til morgunmatar; nú var middagur farin, og úrri var hann afturkominn enn. Fiskurinn var útbreiddur, hvør murtur, so hvat skuldu tær, ið arbeiddu í fiskinum, annað gera enn sita. Aðrenn tær sessust, høvdu tær to breitt út ein litlan stakk, og tær trættast tá herviliga um, antin keypmaðurin, aðrenn hann fór, hevði sagt, at skræðan ella fiskurin skuldi venda upp; tað endaði við, at tær vendu fiskinum uppfeir. — Nú sátu tær og lótu móðina renna av sær; neyvan gat nokur lata munnin upp. Tær eldru, ið sögdu seg at hava smakkað verðina, sátu við albogunum fram á knøini og við báðum hondum haldandi um hovudturrklæðið, sum tær togaðu fram yvir enn til at skugga fyrri sólini. Tær yngru, ið enn ikki vistu, hvat verðin hevur goymt til gamlar gentur og húsmanskunur úti á bygd í Føroyum, royndu at práta um seinasta sunnavöld í dansinum, tá ið so nógvir trolaramenn vóru. Hóast hetta var hitt merkiligasta prátingarvegnið, ein kundi hugsa sær, doydu orðini burtur á vörnum, tí varmin var so kovandi. Endin var tann, at summar sátu, og summar lógu og lótu sólin baka seg, sum hon vildi.

Socialistiskt Ungmannafelag stovnað á Tvøroyri

Mikukvöldið 25. januar varð Socialistiskt Ungmannafelag stovnað á Tvøroyri, sosialistaborgini miklu.

Javnaðarflokkurin hevur nú sostatt tvey politiskt ungmannafelag, eitt í Havn og eitt á Tvøroyri. Vit heita á unglingar á øðrum stórplassum um at taka lógvatak saman og stovna sosialistisk ungmannafelag, og harvið styrkja um ungmannafelagskap javnaðarflokksins.

Socialistiska Ungmannafelagið í Havn fer nú at taka upp nærri samband við Socialistiska Ungmannafelagið á Tvøroyri.

Niðan fyrri vegginn, eina reipslongd frá hinum, stóð ein dimmhærd genta. Turriklaðið var gliðið niður av nakkanum á henni, so tveir tjúkkar flættur komu undan, og eitt gløgt eyga vildi eisini verið vart við ein tekkiligan, hvítan háls ígjøgnum undirhárið, sum so kurtisliga purlaðist millum flættur. Tað var so lágt niðan fyrri vegin, at hon sást ikki longur enn niður á herðarnar; men um hon óll hevði komið til sjóndar, hevði tað einsam verið til hennara frama, tí hon var bæði veltvaksin og voker. Hon hugdi so langliga út eftir vágnum. Tað var, sum hon hevði staðið og ventað nakað at koma haðani uttan. —

Hóast einki var at gera, kom órógv í tær, sum so latar høvdu ligið og sólað seg, tá ið keypmaðurin sást koma aftur frá morgunmati. Osvaldur — so at hann — var ikki ungur, mátti heldur sigast at vera gamal; hann var farin væl um tey fyrrati, men hann var av teimum, sum ikki sást aldur á, fyrr enn tey fara í heilum. Hann hevði havt eitt djavt, manskligt andlit og ein fiman kropp; men tað sást á honum, at hann ikki hevði vrakað nakra av teimum njótingum, livið kann bjóða einum rættum mannfólki, ið ikki tørvast at telja hvønn skilling av hondini.

Nú aftan á sein betri morgunmate kendi hann livsmegina streyma sær í hvønn fingur, og kom hann tí spelkin syftandi puttin í hondini. Osvaldur hevði ongantíð verið mælskur maður á morgni, men eftir morgunmat var hann oftast práttrikur, og ikki kann tað sigast, at hann var orðini á gullvekt, tá ið hann talaði til arbeðsfólkið. Osvaldur blandaði to altíð so mikið av skentilugum uppi, at hann var heldur væl lyddur enn illa. — Hann ansaði altið sjálvan eftir fiskatúrkingini, og tað av tveimum góðum grundum: hann vildi hava fiskin so góðan sum eingin annar, tí tað gav gott umdómi og nógvar pengar; hann vildi fegin sjálvan hava eygni eftir gentunum, tí næst pengunum vóru fyrri honum vakrar gentur eitt hitt størsta virðið, veroldin eigur, og fyrri alt tað var hann ikki uttan evnir, tá ið tað galt um at gera seg kenda við hitt veikara kynið. Tað ringasta var, at hann brátt hevði notið alt tað, sum njótandi var í hesari bygdini. Eitt hevði hann to leingi tráð eftir, og tað var at fáa fatur í Rakul hjá Niklas; hon var hin leskiligasti biti, hann enn hevði sæð. Osvaldur grundaði nógv á, hvussu hetta skuldi faast í lag; ikki tí — Niklas var tað honum lætt at tala til rættis, um tað kom at nýtast.

Rakul var júst gentan, sum niðan fyrri vegin stóð, og henni var ikki ókunngt um huga Osvald, to at hann ikki hevði nærkast henni stórvægis. Ungar gentur eru oftast

(Framhald á 7. síðu)